

Sonja Hukantaival

Arkeologia tutuksi – Suomen arkeologisen seuran yleisöluentohanke

Suomen arkeologiselle seuralle myönnettiin viime vuonna Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan 100-vuotisrahastosta hiukan rahaa yleisöluentosarjan järjestämiseen. Hankkeen tavoitteina on ensinnä tarjota ajankohtaista tietoa suomalaisesta arkeologisesta tutkimuksesta suurelle yleisölle ja toisena rohkaista meitä arkeologeja tieteen yleistajuistamiseen. Luennot järjestetään eri kaupungeissa (Helsinki, Turku, Oulu ja mahdollisesti Tampere) ja niihin pyydetään puhujiksi erityisesti nuoria tutkijoita. Tarkoituksena on samalla hiukan monipuolistaa yliopistokaupunkien arkeologista tarjontaa suurelle yleisölle. Oman yliopiston tutkijat ja aihepiirit ovat ehkä jo kotikaupungissa tutumpia.

Hanke alkoi Helsingissä viime vuoden lokakuussa seuran jäsenille suunnatulla esiintymiskoulutuksella, jossa asiantuntijana oli Helsingin yliopiston puheviestinnän opettaja Riikka Järvelä. Yleisöluennot, joita on suunniteltu pidettävän yhteensä kuusi kappaletta, aloitettiin tämän vuoden huhtikuussa Turussa. Turun luentotilaisuus järjestettiin Aboa Vetus -museon luentosalissa ja sen teemana olivat hautaukset ja uskomukset Suomen menneisyydessä. Puhujiksi oli pyydetty kaksi väitöskirjantekijää, Marja Ahola Helsingin yliopistosta aiheenaan kivikauden hautaukset ja Timo Muhonen Turun yliopistosta aiheenaan kiviröykkiöihin liittyneet uskomukset ja uskontoarkeologia laajemmin. Sali täyttyi mukavasti kiinnostuneista kuulijoista, joista vain harvat olivat tuttuja kasvoja muista arkeologisista yhteyksistä. Yleisö innostui keskustelemaan varsin kiittävästi ja kasvoilla loisti hyvä mieli. Tämä ensimmäinen luentotilaisuus oli siis kaikin puolin onnistunut.

Lehden ilmestyessä toinen luentotilaisuus on pidetty Helsingissä toukokuussa. Tämän tilaisuuden teemana on arkielämä menneisyydessä, ja puhujiksi on kutsuttu Sami Viljanmaa kertomaan kivikauden arkielämästä ja Tarja Knuutinen kertomaan keskiaikaisen kylän arjesta. Tämän jälkeen luentosarja jää kesätauolle ja jatkuu jälleen syksyllä. Syyskuun tilaisuus on tarkoitus järjestää Oulussa. Syksyn ohjelma tarkentunee kesän aikana.

Arkeologian yleistajuistaminen on äärimmäisen tärkeää. Muinaistutkijan viime vuoden kolmannessa numerossa julkaistu Mirette Modarressin artikkeli käsittelee oululaisten lukio-
laisten ajatuksia ja käsityksiä arkeologiasta ja kulttuuriperinnöstä (MT 3/2015, sivut 2–10). Siinä mainitaan, miten eräs tutkimukseen osallistunut lukiolainen kertoi tietävänsä enemmän muinaisesta Mesopotamiasta kuin kotikaupunkinsa menneisyydestä. Samankaltainen mielikuva itsellenikin on jäänyt omista kouluajoistani. Kuutisen vuotta sitten vieraillessani ei-arkeologiryhmän kanssa Tanskan Århusissa, ihailin ääneen kaupungissa säilyneitä 1600-lukuisia rakennuksia huokaisten ”voi kun meilläkin olisi tällaista”. Silloin eräs ryhmässä ollut insinööri opetti minua tietävästi: ”Suomi on, katsos, niin nuori kansakunta”. Paljon olisi siis parannettavaa. Onneksi kaikki arkeologien järjestämät yleisötilaisuudet tuntuvat saavan runsaasti vastakaikua. Vaikka yleisötilaisuuksia usein joudutaan järjestämään vapaaehtoistyönä muiden kiireiden ohella, niiden, ja muiden arkeologiaa yleistajuistavien hankkeiden, merkittävyyttä ei voi korostaa liikaa.